

Šárka Roldánová, Zaniklá židovská náboženská obec v Poběžovicích v letech 1850-1950, Katedra dějin a didaktiky dějepisu na Pedagogické fakultě UK, Praha 2010 – posudek bakalářské práce

Cílem bakalářské práce, kterou předložila sl. Šárka Roldánová, je evokovat život židovské náboženské obce v Poběžovicích. Téma, k němuž autorka nepochybně cítí silnou osobní vazbu, chápe jako příspěvek k česko – německo – židovským vztahům v jihozápadních Čechách, resp. na česko – německém pomezí, a k dějinám Židů v segmentech hospodářského, kulturního či náboženského a v neposlední řadě každodenního života.

V první části autorka seznamuje čtenáře s majiteli Poběžovic od poloviny 14. století do roku 1945. Potom se zabývá i samotnou židovskou obcí, která se v Poběžovicích objevila v 16. století. Šlo o poměrně silnou, početnou a vlivnou komunitu, která zřejmě představovala až 10% všeho poběžovického obyvatelstva. Její význam dokládaly návštěvy slavných rabínů, především Löwa ben Becalela a Baal Šem Tora (1744). Autorka se tedy snaží popsat tuto komunitu z hlediska demografického, hospodářského i kulturního. Vedle počtu domů a přehledu činností, jimiž se poběžovičtí Židé zabývali, se věnuje také místní synagoze, mikvi, hřbitovu; na závěr připomíná významné poběžovické rodáky židovského původu.

Autorka se seznámila s literaturou a prameny, pokud byly k dispozici, a pokusila se z nich využít všechny dostupné informace. Nevyvarovala se však některých nedostatků. Předně považuji za chybu, že náležitě necharakterizovala prameny, z nichž především vycházela, tj. Frant. Purgharta, Poběžovice. Pivoňské hory a podhůří I-II, Poběžovice 1965, týž, Masarykova třída, Poběžovice 1965 a Moritz Klauber, Město Ronšperk (Poběžovice) a poběžovičtí židé, Horšovský Týn 1927. Co si také máme myslet o citacích: SÚA č. Inv. 2160, kart. 1161 a SOAP kart. č. Inv. 493? Rovněž je škoda, že autorka nenačrtla alespoň v náznacích osudy nežidovského obyvatelstva. Kdyby to učinila, hned by bylo jasnější, jaký podíl měli Židé na celkovém obyvatelstvu, jaký byl poměr Čechů a Němců apod. (některé zmínky v tomto duchu nejsou moc přesvědčivé) a snáze by se také uvažovalo např. o důvodech poklesu počtu Židů – nedal by se vysvětlit nejen tím, že odcházeli do měst, ale i vyšší asimilací? Jediné osoby, o nichž se autorka kromě židovského obyvatelstva výslovně zmiňuje, patřily k vrchnosti. Totéž platí i o líčení hospodářských poměrů. Považuji za užitečné, že si autorka povšimla velkého množství středních i malých závodů a podniků, které místní Židé provozovali – všechny úvahy by vyzněly zřetelněji, kdyby stejně byl zpracován i způsob obživy nežidovských obyvatel. Vadí mi také určitá nerovnoměrnost v zpracování celých epoch – první republika je vysloveně odbyta, stejně tak i následující, tak kritická doba.

Takových otázek a námitek by bylo možno klást mnoho, např. jak to bylo se zastoupením v městské radě. V práci, která však představuje jen první (a záslužný) krok v postižení této tematiky, však nemůžeme očekávat zpracování všech problémů.

Práci sl. Šárky Roldánové doporučuji k obhajobě.

doc. PhDr. Jiří Pokorný, CSc.

V Praze 15. srpna 2010

Snažila se zpracovat vývoj osídlení, charakter židovské čtvrti včetně vypočtení všech domů, vývoj vzdělávání, zapojení židovského obyvatelstva do hospodářského života, načrtla vývoj synagogy, mikve i hřbitova, vyzdvihla významné osobnosti poběžovické náboženské obce...